

ALLAH VE PEYGAMBER SEVGİSİNİN ANLAM VE ÖNEMİ*

Sevgi, kalbin Allah'a ve Allah için olan şeylere zorluk çekmeden meyletmesi şeklinde tanımlanan Arapça "muhabbet" kelimesi ile ifade edilmiştir. Allah sevgisi ise kalpte parıltı veren bir nura benzetilmiştir. O nur, kalbe inince sahibini sevindirir, Allah'tan başka her şeyden uzaklaştırır ve O'ndan başka her şeyi terk ettirir. İşte bu bağlamda Allah sevgisi ile Peygamber sevgisini birbirinden ayırmak mümkün değildir. Kur'an-ı Kerim'de müminlerde olması gereken Allah ve Peygamber sevgisi bu anlamda şöyle ifade edilmektedir:

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

"De ki: Babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, akrabalarınız, elde ettiğiniz mallar, durgun gitmesinden korktuğunuz ticaret, hoşunuza giden evler sizce Allah'tan, Peygamberinden ve Allah yolunda savaşmaktan daha sevgili ise, Allah'ın buyruğu gelene kadar bekleyin. Allah, fasık topluluğu doğru yola erdirmez."¹

* Bu metin Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı Dr. Ercan ESER tarafından hazırlanmıştır.

¹ Tevbe, 9/24.

Diğer taraftan Allah'ın sevgisine mazhar olmanın ancak onun Peygamberine uymakla mümkün olabileceği âyette hatırlanmaktadır:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ

“De ki: ‘Allah’ı seviyorsanız bana uyun. Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Çünkü Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.’”² Bu âyetin, ashabın Peygamberimize, “Rabbimizi kuvvetli bir şekilde seviyoruz, acaba Cenâb-ı Hak da bizi sevdiğine dair bir alamet gösterir mi?” diye sorduklarında nazil olduğu rivayet edilmektedir.³ Hatta Peygamberimizden rivayet edilen hadiste de,

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أكونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

“Hiçbiriniz ben ona babasından da, evlâdından da, bütün insanlardan da sevgili olmadıkça (kemaliyle) iman etmiş olmaz.”⁴ buyurulmaktadır. Burada mümin olmanın şartı ancak, Allah ve Resûlü’nün sevgisini bütün mahlûkatın sevgisinin üzerinde tutmakla olabileceği, Peygamber sevgisinin gönderilen peygamberleri de sevmeyi gerektirdiğini, gerçek sevginin ise, sevilenlerin sevgisine razı olmak, çirkin olanlara buğzetmekle mümkün olabileceği ifade edilmektedir.

Yine Allah ve Resûlünü sevmenin imanın kemale ermesine delalet ettiği Peygamberimizin hadisinde şöyle ifade edilmektedir:

ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الإيمان: أن يكون الله ورسوله أحب إليه مما سواهما، وأن يحب المرء لا يحبه إلا لله، وأن يكره أن يعود في الكفر كما يكره أن يقذف في النار

² Âl-i İmrân, 3/31.

³ İbn Kayyim, *Zadu'l-Mesîr fi İlmi't-Tefsîr*, 1, 373.

⁴ Buhârî, “İmân”, 7; Müslim, “İmân”, 70.

“Kimde üç şey bulunursa imanın lezzetini tatmış olur: Allah ile Resûlü kendisine başkalarından daha sevgili olan kimse; bir kulu seven, fakat yalnız Allah için seven kimse; Allah kendisini kâfirlikten kurtardıktan sonra yine kâfirliğe dönmekten ateşe atılacakmışçasına hoşlanmayan kimse.”⁵

Allah ve Resûlünü gönülden ve doğru bir sevgi ile sevdiğini söyleyen kişi, kalbi ile Allah ve Resûlünün sevdiğini sever, onların hoş görmediği şeyleri de hoş görmez. Allah ve Resûlünün razı olduğuna razı olur, hoş görmediği, istemediği şeyleri de istemez. Bütün uzuvlarıyla bu sevginin ve buğzun gereğini yapar. Zira kişi gücü ve kudreti olduğu halde organlarıyla Allah ve Resûlünün hoş görmediği bazı filleri işler veya onların sevdiği bazı filleri de terk ederse onlara karşı yerine getirmesi vacip olan sevgisinde de noksanlık oluşur.

Peygamber (s.a.s.)’e sevgi göstermek Allah için yerine getirilmesi gereken bir vazifedir. Hatta Allah’a yaklaştıran en büyük ibadetlerdendir. Bunun aksine onun getirdiklerine buğzetmek, hoş görmemek, Allahın dinini inkâr olup sahibini dinden çıkarır. Nitekim Kur’ân-ı Kerîm’de, Peygamberin hükmüne boyun eğmemek inanmamak şeklinde açıklanmaktadır:

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ
الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا

“Allah ve Resûlü bir işe hüküm verdiği zaman, inanmış bir erkek ve kadına o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resûlüne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur.”⁶ Bir başka âyette de aynı şekilde şöyle buyurulmaktadır.

⁵ Buhârî, “İmân”, 16; Müslim, “İmân”, 67.

⁶ Ahzâb, 33/36.

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِي مَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي
أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

“Hayır, Rabbine and olsun ki, aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp sonra da verdiği hükümden içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın (onu) tam manasıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar.”⁷

Allah ve Resûlünü sevmekle ilgili olarak bazı önemli hikmet dolu sözler de söylenmiştir. “Allah’ı sevdiğini iddia eden kişi onun emirlerine razı olmazsa iddiası geçersizdir”, “Allah’ı seven her kişi ondan korkmuyorsa aldanmıştır”, “Allah’ı sevip de onun sınırlarını gözetmeyen kişi sadık değildir”, “İnsan bir yandan Allah’a isyan ederken diğer yandan ona sevgi gösterdiğini nasıl söyleyebilir?”

Allah’ı ve Peygamberini Sevmenin Tezahürleri

Allah ve Resûlünü sevmenin bazı alametlerinin olduğu ifade edilmiştir. Öncelikle bu sevgiye sahip olan kişi Allah’ın sevdiğini sever, O’nun rızasını her şeyin üzerinde tutar. Gücü yettiğinde O’nun rızası uğrunda koşar. Haramlardan kaçınır. Nitekim âyette,

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا

“Kim Resûle itaat ederse şüphesiz Allah’a itaat etmiştir.”⁸ buyurulmaktadır. Hz. Peygamber (s.a.s.) de şöyle buyurmuştur: “Beni seven muhakkak Allah’ı sevmiştir. Bana itaat eden muhakkak Allah’a itaat etmiştir.” Bunun üzerine münafıklar şöyle demeye başladılar: “Şu adamın söylediğini işitmiyor musunuz? Bize Allah’tan başkasına ibadet etmememizi yasakladığı halde kendisi neredeyse şirke giriyor. Hıristiyanların İsa’yı rab edin-

⁷ Nisâ, 4/65.

⁸ Nisâ, 4/80.

dikleri gibi bizim de kendisini rab edinmemizi istiyor.” Bunun üzerine Allah Teâlâ bu âyet-i kerimeyi inzal etmiştir.⁹

İnsan, Resûlullah'ın sevgisini kendisine ve kendisine en yakın olanlara tercih ettiği takdirde kâmil iman sahibi olur. İmanın kemale erişmesi de kişinin Peygamberin hakkının anne, baba, çocuklar ve bütün insanlardan daha fazla olduğunu bilmesi ile mümkün olur. Bu dereceye ulaşmak ise, ancak ona itaat etmek ve sünnetine göre amel işlemekle mümkündür. Kişinin, rey ve aklının yerine Peygamberin sünnetlerini tercih etmesi, açık ve gizli olarak ona uyması, farzları yerine getirmesi, haramlardan kaçınması, onun ahlâkıyla ahlâklanması, onun edebiyile edep- lenmesi, Peygambere muhabbetinin alametlerindedir. Ayrıca dünyada zühd sahibi olmak, gaflet, heva ve heves ehlinde uzak kalmak, dünyada çoklukla övünmeyi bırakıp âhiret amel- leri işlemek, âhiret ehline yakın olmak, fakirleri sevmek, onlara yakın olup meclislerinde çokça bulunmak da Peygamberimize (s.a.s.) muhabbetin göstergeleridir.

Ashabın Peygamber Sevgisi

Ashab, Allah Resûlü'ne olan sevgilerini ve düşkünlüklerini izhar ediyor ve ondan ayrılmamanın hüznünü yaşıyorlardı. Hatta ölümle ayrılık olunca buna nasıl dayanabileceklerini bile düşün- nüyorlardı. Ashab bu durumu Peygamberimize (s.a.s.) intikal ettirince o da şu hadisleriyle onları rahatlatıyordu:

أن رجلا أتى النبي صلى الله عليه و سلم فقال : يا رسول الله إني لأحبك حتى إني لأذكرك فلولا أني أجيء فأنظر إليك ظننت أن نفسي تخرج فأذكر أني إن دخلت الجنة صرت دونك في المتزلة فيشق ذلك علي وأحب أن أكون معك في الدرجة. فلم يرد عليه

⁹ Zemaşeri, *Keşşâf an Hakâiki't-Tenzil ve Uyûni'l-Ekâvil fi Vucuhi't-Te'vil*, Beyrut, I, 570.

رسول الله صلى الله عليه و سلم شيئاً فأنزل الله عز و جل : { ومن
يطع الله والرسول فأولئك مع الذين أنعم الله عليهم من النبيين {
الآية . فدعاه رسول الله صلى الله عليه و سلم فتلاها عليه

“Bir adam Peygamberimiz (s.a.s.)’e gelerek şöyle der: ‘Ey Allah’ın Resûlü, muhakkak ki sen bana canımdan da, çocuğumdan da sevgilisin. Evimde olup seni hatırladığımda artık duramıyorum, gelip seni görmeden sükûnete eremiyorum. Kendi ölümümü ve senin ölümünü düşününce anlıyorum ki sen, cennete girdiğin vakit diğer peygamberlerle birlikte yüce makamlara yükseltilirsin. Ve korkarım ki cennete girdiğimde ben seni göremem artık.’ Resûl-i Ekrem (s.a.s.) hiç bir cevap vermedi. Nihayet Cebrail (a.s.) bu âyeti (Nisâ, 4/69) indirdi: ‘Kim Allah’a ve Resûl’e itaat ederse işte onlar, Allah’ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, siddîkler, şehidler ve salih kişilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaştır!’¹⁰

Müminler Peygamberi Nefislerinden Çok Severler

Peygamberimiz (s.a.s.) beşeriyetin muallimi, insanlığın uyarıcısı, Allah’ın kendisiyle insanları karanlıklardan aydınlığa çıkardığı, onunla hidayete erdirdiği, cehaletin ne olduğunu öğrettiği kimsedir. Bu bakımdan Peygamberimiz (s.a.s.) müminlere nefislerinden daha sevimlidir. Zira nefis insanları kötülüğe ve helâk olmaya davet ederken o bizleri hidayete ve kurtuluşa çağırmaktadır. O müminlere, daha merhametli ve daha şefkatlidir. Âyette de bu husus şöyle yer almaktadır:

التَّيِّبُ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ

¹⁰ Haytemî, Mecmau’z-Zevâid, 7, 63, Hadis No: 10936.

“Peygamber, müminlere kendi canlarından daha yakındır.”¹¹

Peygamberimizin ümmetine olan düşkünlüğü o kadar fazlaydı ki, onların sıkıntıya düşmeleri ona ağır geliyordu. Âdeta bir babanın çocuğu üzerine titizlikle davrandığı gibi müminlere davranırdı. Ümmetinin acı duyması ile o da acı duyuyor, sevinci ile seviniyordu. Bu bakımdan müminler Peygamberi nefislerinden çok seviyorlardı.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ

“Andolsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.”¹² Nitekim Peygamberimiz (s.a.s.) de müminlere olan bu sevgisini şöyle bir örnekle açıklıyordu:

مثلي ومثلکم کمثل رجل أوقد نارا. فجعل الجنادب والفراش يقعن فیها.
وهو بذبهن عنها. وأنا أخذ بحجزکم عن النار. وأتمت تفلتون من یدی

“Benimle sizin misaliniz, ateş yakan bir adamın misali gibidir ki; hemen kelebekler pervaneler içine düşmeye başlarlar. O bunları kovar. Ben de ateşten korumak için sizin eteğinizden tutuyorum. Hâlbuki siz elimden kaçıyorsunuz.”¹³

Allah’ı Seveni Yaratıklar da Sever

Allah’ın sevgisine mazhar olan ve yakınlık kazanan kişiyi Allah’ın yeryüzündekilerine de sevdirdiği hadiste şöyle ifade edilmektedir:

Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurdu:

¹¹ Ahzab, 33/6.

¹² Tevbe, 9/128.

¹³ Müslim, “Fedâil”, 6.

إذا أحب الله العبد نادى جبريل: إن الله يحب فلانا فأحبه، فيحبه جبريل، فينادي جبريل في أهل السماء: إن الله يحب فلانا فأحبه، فيحبه أهل السماء، ثم يوضع له القبول في الأرض

“Allah Teâlâ bir kulu sevdiği zaman Cebrâil’e: ‘Allah filanı seviyor, onu sen de sev!’ diye emreder. Cebrâil de o kulu sever. Sonra gök halkına: ‘Allah filanı gerçekten seviyor; onu siz de sevin!’ diye hitap eder. Göktekiler de o kimseyi severler. Sonra da yeryüzündekilerin gönlünde o kimseye karşı bir sevgi uyanır.”¹⁴

Hadis-i şeriften anlaşılmaktadır ki, Allah Teâlâ bir kulu sevdiği zaman onu meleklerle ve insanlara da sevdirebilir. Allah Teâlâ bir kulu sevdikten sonra onu Cebrâil ve insanların sevip sevmemesi aslında hiç önemli değildir. Ancak Allah Teâlâ sevdiği kuluna daha ziyade ikram ve iltifat etmek için onu meleklerle ve salih insanlara da sevdirmektedir. Nitekim Meryem sûresinde şöyle buyurulmaktadır:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا

“İman edip yararlı işler yapanlara Rahman olan Allah (gö-nüllerde) sevgi uyandırır.”¹⁵ Bir kudsi hadiste de şöyle buyurulmuştur:

قال الله تعالى: حقت محبتي للمتحابين في، وحقت محبتي للمتواصلين في، وحقت محبتي للمتناصحين في، وحقت محبتي للمتزاورين في

“Cenâb-ı Hak, ‘Benim için birbirini sevenlere, birbirlerine sı-la-i rahim yapanlara, birbirlerine nasihat edenlere, birbirlerini ziyaret edenlere sevgim hak olmuştur’ buyurdu.”¹⁶

¹⁴ Buhârî, “Bed’ü'l-halk”, 6, “Edeb”, 41, “Tevhid”, 33; Müslim, “Birr”, 157.

¹⁵ Meryem, 19/96.

¹⁶ Kenzu'l-Ummal, IX, 8, Hadis No: 24671.

Allah'a Kavuşmayı Seveni Allah da Sever

Bu kadar ümmetine düşkün olan Peygamberimizin (s.a.s.) sevgisine mazhar olabilmek, elbette Allah'ı sevmek, ona kavuşmayı arzulamakla mümkün olur. Bununla ilgili olarak Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurmaktadır:

من أحب لقاء الله، أحب الله لقاءه. ومن كره لقاء الله، كره الله لقاءه
وإذا بشر بعذاب الله كره لقاء الله. بشر برحمة الله ومغفرته، وأحب لقاء
الله. فأحب الله لقاءه. وإذا بضر بعذاب الله كره لقاء الله، وكره الله لقاءه

*“Her kim Allah'a kavuşmayı severse, Allah (da) ona kavuşmayı sever. Her kim de Allah'a kavuşmaktan hoşlanmazsa Allah (da) ona kavuşmaktan hoşlanmaz. Ölüm döşeğinde kişi Allah'ın rahmet ve mağfiretiyle müjdelendiği zaman Allah'a kavuşmayı sever. Allah da ona kavuşmayı sever. Ölüm döşeğinde kişi Allah'ın azabı ile müjdelence (yani tehdit edilince) Allah'a kavuşmak istemez. Allah da ona kavuşmaktan hoşlanmaz.”*¹⁷ Diğer bir kudsî hadiste de şöyle buyrulur:

وما تقرب إلي عبدي بشيء أحب إلي مما افترضت عليه، وما يزال
عبيد يتقرب إلي بالنوافل حتى أحبه، فإذا أحببته: كنت سمعه الذي
يسمع به، وبصره الذي يبصر به، ويده التي يبطش بها، ورجله التي
يمشي بها، وإن سألني لأعطيته، ولئن استعاذني لأعيذته

*“Kulum, kendisine emrettiğim farzlardan, bence daha sevimli herhangi bir şeyle bana yakınlık sağlayamaz. Kulum bana (farzlara ilâveten işlediği) nafîle ibadetlerle durmadan yaklaşır; nihayet ben onu severim. Kulumu sevince de (âdeta) ben onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum. Benden ne isterse, onu mutlaka veririm, bana sığınırsa, onu korurum.”*¹⁸

¹⁷ İbn Mâce, “Zühd”, 31.

¹⁸ Buhârî, “Rikak”, 38.

Allah ve Peygamber Sevgisi Kıyamet Azığıdır

Peygamber sevgisi müminlerde öyle yerleşmişti ki, âhiret hazırlığı olarak bunun yeterli olabileceğini düşünenler vardı:

أن رجلا سأل النبي صلى الله عليه وسلم فقال : يا نبي الله متى الساعة فقال وما أعددت لها قال ما أعددت من كبير إلا انى أحب الله ورسوله فقال المرء مع من أحب

“Bir adam, Peygamber (s.a.s.)’e, ‘Ey Allah’ın Peygamberi; kıyamet ne zamandır’ diye sordu. Peygamber ona, ‘Sen kıyamet için ne hazırladın’, buyurdu. Adam dedi ki, ‘Büyük bir şey hazırlamadım; ancak Allah’ı ve O’nun Peygamberini seviyorum.’ Bunun üzerine Hazreti Peygamber, ‘Kişi sevdiği ile beraberdir’ buyurdu.”¹⁹

Kısaca, müminler her şeyden çok Allah ve Resûlünü severler. İkisinin sevgisini her şeyin üzerinde tutarlar. Bu sevgiye de onların emirlerine uyup yasaklarından kaçınmakla mümkün olabileceğine inanırlar. Allah’ın adaletinden hiç bir zaman şüphe etmezler. O’na hiç bir şeyi ortak koşmazlar. Bütün işlerinde yalnızca O’na sığınır. Onlar zorluk zamanlarında da rahatlık zamanlarında da Allah’ı severler. Allah’tan uzaklaşıp başkasına yönelmezler. Zira Allah kendisini sevenleri sever.

¹⁹ Buhârî, Edebü'l-Müfred, 129.